

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на доц. д-р Людмила Иванчева на тема „НАУКАТА В СЪВРЕМЕННОТО ОБЩЕСТВО НА ЗНАНИЕТО: РОЛЯ, СТАТУС И СОЦИАЛНИ ФУНКЦИИ“, предложена за присъждане на научната степен „доктор на социологическите науки“, изготвено от чл.-кор. проф. дфн Ангел Стефанов

Предложената ми за становище дисертация на доц. Людмила Иванчева е в обем от 403 страници и съдържа Въведение, Основни параметри на изследването, четири глави, композирани в параграфи, Заключение, две Приложения и Литература. Добавен е и Списък на публикациите по темата на дисертационния труд от 4 страници, поставен след текста на изследването.

Като оставя настрана позоваването на актуални международни политически документи и декларации, хармониращи като призови и насоки с изследователската нагласа на автора, основната цел, която доц. Л. Иванчева си поставя, е: „да се идентифицират и систематизират дълбоките трансформации в социалния контекст на съвременната наука (свързан с нейните обществени функции, роля и статус) в условията на „общество на знанието“; да се установят факторите, които ги пораждат; да се изявят характера на промените и доминиращите феномени, свързани с тях, както и последиците, до които водят по отношение и на самата наука, и на обществото...“ (с. 18).

Постигането на тази цел предполага поне три изследователски ракурса. Първо, да се осмислят причините и характера на трансформациите, които науката претърпява в съвременното общество, поне през последните пет десетилетия. Второ, да се обгледат и анализират съществуващите епистемологични, социологически и науковедски

концепции и модели, визиращи промени в социалната роля и функции на науката като тип рационално познание, водещо до резултати със значим социален ефект. И трето, да се очертаят подходящи политически мерки и инициативи, които да подпомагат и направляват развитието на науката като духовна и практическа дейност и да ограничават рисковете от неадекватни или нехуманни нейни приложения. Ето така мога обобщително да преформулирам шестте изследователски задачи, които Л. Иванчева си е поставила за постигането на вече отбелязаната цел на изследването (вж. с. 19-20), и които е успяла в голяма степен да осъществи.

Приемам, че авторът е успял да обоснове изявените още в началото на дисертацията четири основни тези. Намирам обаче, че равнопоставеното позоваване на научни публикации и на документи с политически характер, заявено във втората теза (с. 20) е неприемливо за работа, която претендира да тематизира предмета си в рамките на социологически и науковедски подход, сиреч през призмата на едно *научно* изследване. Съвсем друго е положението, ако авторът си поставя за задача да анализира адекватността на посочените политически документи към потребностите на съвременното общество.

В дисертацията са изяснени много добре основните предпоставки, водещи до промени на социалните функции на съвременната наука, като са визирани всички страни при осъществяването на научната дейност – както нейните чисто когнитивни аспекти, така и начините на организация на научния социум в институционални, мрежови и проектни структури. Отредено е подобаващо място на тематизирането на начините, по които науката навлиза във всички сфери на съвременното общество – от икономиката и бизнеса, до многостранните аспекти на човешкия живот, като здравеопазване, телекомуникации, роботизиране на домакински

дейности, компютърно управление на системите за климатизация и осветление, естетизиране на околната среда и др. С оглед на анализа на социалните функции на науката авторът ги разчленява на целеви и инструментални, като всяка от тези групи е декомпозирана на подгрупи, включващи специфичната конкретика на тези функции.

Посочено е значението на т. нар. форсайт изследвания, които придобиват голяма ценност за изработването на политики с превантиви и стимулиращи елементи, съобразени с обосновани визии за бъдещето. В тази връзка е представен и българският опит в този род изследвания, като трябва да се отбележи, че Л. Иванчева не е пропуснала да привлече вниманието на читателя също и върху някои открояващи се български научни приноси.

Разгледани и добре илюстрирани са различни промени при функционирането и прилагането на съвременната наука, които се представят и квалифицират от учени и ученоведи като постнормална и постакадемична, като социално-робустна наука, като обществено релевантна наука и др. Накратко казано, в дисертацията на Л. Иванчева не е изпусната или пренерегната нито една връзка – повече или по-малко значима – между науката и нейното развитие, от една страна, и сферите на обществения живот, които или имат възможност за наукоемкост, сиреч имат капацитет за внедряване на научни иновации, или пък от своя страна влияят върху функционирането и развитието на научното знание.

Съгласен съм с представената от автора Самооценка на основните приносни моменти (с. 400-403) с уговорката, че особено приносите от теоретичен характер е можело да се представят чрез по-синтезирана формулировка.

Авторефератът представя адекватно съдържанието на дисертацията.

Нямам съвместни публикации с автора на дисертацията.

Казаното дотук ми дава основание убедено да препоръчам на уважаемите членове на НЖ да гласуват ЗА присъждането на доц. д-р Людмила Иванчева на научната степен „доктор на социологическите науки“.

София, 27.10.2015 г.

Подпис: